

10k és táncok.
20.35: Szimfónia.
rseny. Svendsen
ne. Oktett. Utána
ne.
Bach hangverseny
piomból (orgona)
20: Freund Elna
zonáját játsza.
zenekar.
ány és tánczene.
nczene.
egedümvész jó
es dal- és áriaestje
n.) 20.15: A nagy
i.
zletek. 20.20: Nép
15: Gramofon.
ongorajáték. 20.30:
ngora- és hegedt-
oztató zene.
gentinai zenekar.
Décsi zenekar. Ku
szletek. Szórák-
zsis.

**zmény
nkusz**
megelégedésére
tt
lo
bsárainkból
o
ttermi árainkból
an van az UJKELET
megállapodás alap-
temi
Operaház
zínház
zínház
t árú jegyekkel. Tu-
re. Kérjük szoba és
két-három nappal
közölni.
ALLODA
est
raudvar érkezés!
kosiköltség.)
elések
RÉNYEK
ök részére is min-
pultok KERTÉSZ-
814. Kivánatra Á-
Brassó és vidékére
Blasov
SZÖVŐSZÉK, teljes
szerepléssel, kint
arban, olcsón eladó
a kiadóban.
KÉT ÁGYAS buto-
zott szoba azonnal
adó Str. Xenopol 2.
MEGNŐSÜLNE
22 éves jószitult
fiatalember, aki egy
ómenetű erdélyi
apvállalat társta-
rajnosa. — Csakis
scomoly, teljes név-
vel ellátó. Levelek
rétének figyelem-
be. Megkereséseket
"jóvá" jellegre a
kiadóhivatalba ké-
nek.
OLCSÓN ELADÓK:
örögépek, biciklik,
hefonok, cimballmok
gépek, festmények,
szűrmők, kőpenyek
férfi felöltők, női
rundák, függönyök,
övetek, rádiók, lepe-
vázson, különböző
szerek, férfiaru: y-
k, karkötők, lácsod-
k, különböző ezüst
nikkel órák, stb.
ogház, Calea Victo-
25j.
SCHWARTZ 10
EGE ORTH. KÖ-
ONETÁRIUS ÉT
RME és tejsarcsa-
g. Ferdinand (Wes-
ny-utca) 10. szán
t megnyit. A fel-
znált tejneműek sa-
készítményeim. —
nyvont naponta friss
ér és bivalytej há-
szállítva is kap-
ó.

XIII EVF. * SZAM 162
[UJ]—Kolozsvar, 1930
július 29 Kedd
5690 EV - AB 4

TAXA POSTALA
PLATITE in NUMERAR
No. 244.716.929

Ramasetter Robert
BUDAPEST

Ára 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-
utca) 10. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 ..
Negyedévre 320 ..
Egy hónapra 110 ..

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek tel.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Taslaoanu

Midőn először jelent meg Vajda belügy-
miniszter kabinetjének tagas előszobájá-
ban, azonnal magarávonta a közfigyel-
met. Talán 150 centiméter magas az
egész emberke, kiugró fitos orra van,
benyomott, alacsony homloka, arányta-
lanul nagy, hosszú fekete hajában foly-
tatódik, amely úgy lobogott utána, mint
a gyorsvonat után a kémény elnyúló
füstje. Egy pillanatig sem volt nyugta.
Ha a telefon csengett, ő jelentkezett,
ha a belügyminiszterrel akart valaki be-
szélni, ő fogadta, mindenkihez volt egy
nyájas, vagy dorgáló szava. Éles fisz-
nula hangja időnkint végigszipított a ter-
men, a minisztérium szolgálai és a sarki
rendőrök rettegtek tőle, egyszóval kor-
látlan ur volt a belügyminisztériumban.
Időnként hangos konfliktusokat rende-
zett a mindig zsúfolásig telt fogadószó-
bában a türelmetlenebb várakozókkal,
akiket egyéni szimpátiái szerint ska-
ralyozott el noteszében és jelentett be
Vajda Sándornak. A belügyminisztert
árnyékként követte mindenüvé és a
kormányparti képviselők és prefektusok
ügyektek jóban lenni vele, hogy tíz
perccel hamarabb jussanak a minisz-
ter színe elé.

Kinevezése még a nemzeti-paraszt-
pártban is meglepetést keltett, mert sen-
k sem tudott arról, mintha Taslaoanu az
ellenzéki harcok idején bárminő szere-
pe is vitt volna a pártban. Jó memóriá-
ju emberek viszont emlékeztek arra,
hogy ez a lobogóhaju ifju títán 1922-
24-ben, az antiszemita diákvavargások
idején vezetés szerepet játszott. Nemsó-
kára kiderült, hogy Taslaoanu éppen a
diákszervezetek ajánlására került a bel-
ügyminisztériumba. Az összekötő tiszti
szerepét töltötte be Vajda Sándor és az
antiszemita szervezetek között, ahol Tas-
laoanu természetesen persan grata volt.
Vajda Sándor bizonyára úgy hitte,
hogyha Taslaoanu utján barátságos ar-
cot fog vágni az antiszemita szervezetek
fele, úgy sikerülni fog csendőrség és
ügyészség nélkül is biztosítani a rendet
ebben az országban. És Vajda nem is
tagadta azt, hogy milyen szerepet szánt
6 Taslaoanunak. Midőn nemrégiben a
Zsidó Távirati Irodának egyik szer-
kesztője felkereste és a zavargások iránt
érdeklődött, a belügyminiszter behivat-
ta magához Taslaoanút és a következő
szavakkal mutatta be a zsidó újságírón-
ak:

— Der ist mein antisemit! Azt eszi-
málók az ő utján az antiszemita fiatal-
emberekkel, amit én akarok.
Az újságíró megjegyezte, hogy ez a
rendszer nem fog eredményre vezetni.
Nem mintha Taslaoanu nem lett volna
alkalmas arra, hogy kiépitse az össze-
kötötéseket a belügyminisztérium és a
rend ellen törv szervezetek között. A
papasztalat szerint azonban egy ilyen
barátság nem lehet tartós.
Az események fájdalmasan bizonyítot-
ták be, hogy a belügyminiszter számi-
csái Taslaoanunak nem váltak be. Ez a
Taslaoanu egyébként nem volt rossz
fiu. Több ízben is kijelentette előttem,
hogy becsületességét is adja, hogy ő nem
antiszemita. En kételkedtem. Egy alkalmal
felülített az autójára és elvitt
néhány bukaresti zsidó „barátjához”.
Hogy ezek révén is bizonyítsa, hogy ő
nyancsak nem viseltetik ellenséges ér-
szelmekkel a zsidókkal szemben. Apro-
pos: a Taslaoanu autója. A Dimineata
autója, hogy földhözragadt szegény fiu
volt, midőn bekerült a belügyminiszte-
riumba, ma pedig háza, autója és bank-
ja van. Ezenkívül főszerkesztője „A ki-
rály strázsái” című folyóiratnak, ame-
lyet a belügyminisztérium ajánlásával
kaptak országszerte. A jó lsten tudja,
hogyan tett szert egy ilyen rövid idő-
 alatt ennyi földi jóra George Taslaoanu,
hiszen szegény diák volt ő, aki segélyek-
ről tartotta fenn magát. Ugyáltszik, az
antiszemita vezerség nem is rossz üzlet.

**Károly király
állandó és közvetlen információkat
akar nyerni a szélsőséges mozgalmakról**

A király részletes jelentést kért Vajda belügyminisztertől és Cádere államtitkártól a helyzetről és utasításokat adott a tennivalókról. A vizsgálóbíróknak nem sikerült megállapítani, hogy honnan szerezte Beza a revolvért

**Felfüggesztették Taslaoanút, Vajda kabinetfőnökét, aki gya-
nus kontaktust tartott fenn Codreanuval**

Bucuresti—Bukarest, július 28. Ófelsége Károly király, aki az utóbbi
időben többször adott felháborodásának kifejezést az antiszemita rombolók
és merénylőkkel szemben, annak a kívánsá-
nak adott kifejezést, hogy a
kormány időre-idegre részletesen informálja a szélsőséges mozgalmakról s a
mozgalmak ellen fogantatosított intézkedésekről. Károly király ma délelőtt
Vajda belügyminisztert fogadta, aki részletesen informálta az uralkodót a
helyzetről. Vajda belügyminiszter után Cádere belügyi államtitkár je-
lent meg a király előtt kihallgatáson, aki jelentést tett bukovinai és beszará-
biai tapasztalatairól. A belügyi államtitkár különösen a falusi ifjuság züllését
ecsetelte sötét színekkel. Elmondotta, hogy az ifjabb falusi generációból az
agitátorok minden tekintély-tiszteletét kipusztították. A fiatalok nem respek-
tálják sem az öregeket, sem a hatóságokat.
Az uralkodó meglepő tájékozódottsággal informáltatta magát az egyes
részletkérdésekről úgy a belügyminiszter, mint az államtitkár által, majd
különböző utasításokat adott a tennivalókra.

**Felfüggesztették Taslaoanu belügy-
miniszteri kabinetfőnököt**

Bucuresti—Bukarest, július 28. (Az
Uj Kelet tudósítójától.) A főváros po-
litikai életének legnagyobb szenzációja,
hogy Taslaoanu Györgyöt, Vajda bel-
ügyminiszter első kabinetfőnökét,
angusztus eszejevel felfüggesztették ál-
lásától. Ez a felfüggesztés, bár nem érte
váratlanul a közvéleményt, mégis óriá-
si meglepetést keltett. A belügyminisz-
ter kabinetfőnökéről az utóbbi időben
rejtélyes hírek keltek szányra. Beza
merénylete után a fővárosi lapok egy
része tudni vélte, hogy Taslaoanu meg-
szökött és a vidéken bujkál. Taslaoanu
már korábban igen gyanusan viselke-
dett és a belügyminisztériumban nyil-
tan rebesgették, hogy miáltal a szigu-
ranca fogantatosítani akarta Dániállal
és Totuval szemben a letartóztatási vég-
zést, a két antiszemita diákvezér éppen
a kabinetfőnök lakásán rejtőzött el.
Taslaoanút Vajda belügyminiszter a
diákszervezetek ajánlatára vette maga
mellé és a fiatal kabinetfőnöknek az
volt a szerepe, hogy a diákszervezetek
és a belügyminisztérium között a kon-
taktust fenntartsa. Pontosabban szólva,
hogy a belügyminisztériumot állan-
dóan informálja a diákmozgalomnak a
közrendet érintő fázisairól. Ugy látszik
azonban, hogy Taslaoanu éppen fordít-
va töltötte be ezt a feladatát és a bel-
ügyminisztériumban betöltött hivata-
lát használta fel arra, hogy bizonyos
antiszemita szervezeteknek a kezére
járjon.

amely a következőket tartalmazta:
„A kapitány rendet parancsol”.

A távirat szövege még jobban meger-
sítette azt a rendőrségi feltevést,
hogy Taslaoanunak aktív kapcsolatai
vannak Zelea Codreanuval. Ezért a
bukaresti rendőrség szombat délben
házkutatást tartott Taslaoanu lakásán,
majd a rendőrprefekturára akarták
előállítani a kabinetfőnököt, aki azon-
ban, magas állására való hivatkozással,
vonakodott eleget tenni az elővezetési
parancsnak és kijelentette, hogy ha ő
idezést kap, meg fog jelenni az ügyész-
ség előtt.

**Rendőri felügyelet alatt a
kabinetfőnök**

A rendőrség el is állott a kabinetfő-
nök elővezetéséről, azonban lakásán
huszonnyeg órán keresztül rendőri fel-
ügyelet alatt tartották, míg hétfőn reg-
gel Taslaoanu önként nem jelentkezett
az ügyészségen. Taslaoanu az ügyész-
ségen beismerte, hogy a Codreanu-ügy-
ben minisztere tudta nélkül cselekedett,
de azért keresett kapcsolatot a letar-
tóztatott Codreanuval s azért vette rá
a merénylő Beza fivérét az említett táv-

**Beza nem akarja elárulni, hogy honnan
szerezte a revolvért**

Bucuresti—Bukarest, július 28. Sta-
nescu vizsgálóbíró, aki az Anghelescu
államtitkár elleni merényletben a vizsgá-
latot vezeti, tovább folytatja a vizsgá-
latot annak a megállapítása érdekében,
hogy a merénylő Beza hogyan jutott re-
volverhez. Beza első kihallgatása során
azt vallotta, hogy a revolvért, golyókkal
együtt egy évvel ezelőtt az uccán vásá-
rolta egy ismeretlen embertől. Erre a
vallomásra nyomban rácafolta a fegyver
szakértő, aki megállapította, hogy a go-
lyók egészen újak és azt a merénylő rő-
viddel tette elkövetése előtt kellett vásá-
rolja. Beza ezután oda módosította val-
lomasát, hogy csak a revolvért vásárolt

irat elküldésére, mert meg akarta mu-
tatni, hogy ő rendet tud teremteni. A
kabinetfőnök a továbbiakban tagadta,
hogy a két Codreanu-féle manifesztum-
ban és az Anghelescu elleni merénylet-
ben bármilyen része is volna. Taslaoanu
vallomását az ügyészségen jegyző-
könyvre vették, a kabinetfőnököt elbo-
csátották, de tovább is megfigyelés
alatt tartják. Az ügyészség közbelépé-
sének következtében határozta el magát
Vajda belügyminiszter arra, hogy a ka-
binetfőnököt állásától felfüggeszse.

Hadd játszdjanak a gyerekek

Taslaoanu felfüggesztésével kapcsolat-
ban a bukaresti Dimineata egy rendki-
vül érdekes cikket közöl. A cikk rámu-
tat arra, hogy azokat az intézkedéseket,
amelyeket a belügyminisztérium fogant-
atosított az antiszemita agitációkkal
szemben, nem szabad és nem lehet ko-
molyan venni, aminek a legfőbb bizonyíté-
ka, hogy Vajda kabinetfőnöke szoros
kontaktust tartott fenn a legveszedelme-
sebb agitátorokkal. Amikor Vajdát erre
többszörösen is figyelmeztették, a bel-
ügyminiszter mindannyiszor nevetve le-
gyintett a kezével:
— Ugyan — mondotta, — hiszen ezek
gyerekek, hagyják játszani őket.
Vajda belügyminiszter legkedvesebb
gyermeke Taslaoanu kabinetfőnök ur —
írja tovább a Dimineata — valóban mul-
tatságos figura, aki intelligencia szem-
pontjából is komikus alak.

Ha Vajda el volt fáradva napi munka-
jától, szüksége volt erre a figurára,
hogy felvidítsa és elszórakoztassa.
A jól jövedelmező kabinet-
főnökség
A Dimineata cikkét azzal fejezi be,
hogy Taslaoanu foglalkozása nem is le-
hetett olyan rossz, hiszen a kabinetfő-
nöknek saját autója, azonkívül háza és
bankja is van Bukarestben. A fiatal ka-
binetfőnök vagyonához tartozik egy lap
is, a „Straja Regelui” (a király strá-
zsája), amelynek ő a tulajdonosa és a
szerkesztője is és amelyben saját magát
a király első strázsájának nevezi.

ta egy évvel ezelőtt, a golyókat pedig
két héttel ezelőtt egy fegyverüzletben
vette meg.
Ez a vallomás sem állja meg azonban
a helyét, mert amint a vizsgáló meg-
állapította, Beza mintegy két hónap-
pal ezelőtt Sterét akarta meggyilkolni
és tervéről éppen azért mondott le, mert
nem tudott revolverhez jutni. Semmi-
esetre sem felel meg tehát a valóságnak
az, hogy a revolver már egy év óta van
birtokában. A vizsgálóbíró azonban ed-
dig nem tudott pozitív bizonyítékot pro-
dukálni, mert Beza állhatatosan meg-
marad korábbi vallomása mellett.

Epizódok Schildkraut Rudolf életéből

Schildkraut Rudolf, a Hollywoodban most elhunyt nagy zsidó jellemszínész alacsony sorsból és szegénységből küzdött fel magát a siker és gazdagság ormára. Fiatal korában kis ripasztársulatoknál működött és felfedezőjének, Léjeune igazgatójának vezetésével járta be Ausztriát. Napközben kihordta a színpadokat, sajátkezűen ragasztotta ki a plakátokat a kerítésekre és házfalakra, este pedig vezető szerepet játszott a színházba kinevezett pártában vagy korcsmában. Temperamentumos játéka sehogyan sem tetszett a falusi közönségnek, amely gyakran panaszkodott, hogy annyira toporzékol és felkavarja a port, hogy minden felvonás után fel kellett a padlót loesolni miatta...

Még később is, amikor már a bécsi Raimund-Színház tekintélyes tagja volt, állandóan pénzgondokkal küzdött. Szinte mindennapos vendég volt az irodában, ahol az igazgatóból egyre újabb előlegeket sajtolt ki. Abban az időben egy bohózatban egy színházi ügynököt alakított és az egyik jelenetben meg kellett vesztegetnie a színházi szolgát. Erre a célra minden este egy tizforintos bankót vett át a kellekestől. Egy ízben Gettke igazgatótól nem kapta meg a kért kontót, mert már nyakig uszott az előlegekben. Aznap este is átvette a kellekestől a tizforintost, de a megvesztegetési jelenetben partnerének cédulát nyomott a markába, ezzel a szöveggel:

„Nyugta. 10 forint fizetési előlegét köszönettel felvettem.

Schildkraut Rudolf

Ugyanekkor a Raimund-Színházban lépett fel Schildkraut gróf Bombellesnek „Karrierek” című vígjátékában, ahol egy idősebb, előkelő világfit kellett játszania. A baj ott volt, hogy ruhátára mindössze egyetlen öregedő, kopottas szalonkabátból állt. És mert Ferenc József megígérte Bombellesnek, hogy személyesen megjelenik a bemutatón, a gróf szerette volna, ha minél fényesebben állítják ki szindarabját. Az igazgató nem volt hajlandó Schildkrautnak új ruhákat szállítani és ezért Bombelles vállalta ezt a költséget. Elküldte Schildkrautot a saját szabójához, akit felhatalmazott, hogy számlája terhére készítse el a szükséges ruhákat. Mivel a darab három felvonásból állt, Schildkraut megvarratott magának három kitűnő ruhát, egy felöltőt és egy városi bundát.

Minden rendben volt, Schildkraut úgy feszített a vadonatúj ruhákban, amint azt a helyzet megkívánta, csak a főpróbán történt némi baj. Schildkraut a harmadik felvonásban a pompás bundában jelent meg a színen, mire az igazgató felbeszakította a próbát és figyelmeztette a művészt, hogy a darab július hónapban játszik, sőt a szerep szerint neki is panaszkodnia kell a hőség miatt.

— Rendben van, — mondta Schildkraut — akkor a bundát majd a karomon hozom...

A vígjáték több mint százszor ment. A tizenötödik előadástól kezdve azonban Schildkraut már — a kopott szalonkabátban játszotta végig mind a három felvonást. Amikor az igazgató emiatt szemrehányást tett neki, a művész méltatlankodva így válaszolt:

— Csak nem képzeli, igazgató ur, hogy szép új ruháimat éppen ennek a Bombelles gróf urnak a darabjában fogom tönkretenni!

Schildkraut Amerikában bizonyította be, hogy milyen kitűnő tehetség nemcsak beszéd, de a nyelvek terén is. 1912-ben ment ki először Amerikába és a zsidó színházhoz került. Nagy megáldást keltett, hogy a német beszéd művésze a zsidó keveréknyelvet is hibátlanul beszélt. A háború után eszébe jutott, hogy az Amerikában a színi élet részvételét tanult meg angolul és a kiejtésében nyoma sem érzett idegenszerű hanghordozásnak. Az a színház, ahol hosszabb ideig fellépett, bezárta kapuit és Schildkraut alkalmi szerződésekből élt. Legnagyobb sikereit ebben az időben Peer Gynttel és Shylok-al aratta.

Megtanulta angolul a Lear királyt és várta az alkalmat, hogy ebben a szerepben léphessen föl. Amerikában azonban Shakespeare nem népszerű és így Schildkrautnak első angolnyelvi fellépése egy németből átdolgozott szindarabban történt, amelynek cselekménye egy

elvesztett kutya körül forgott. A közönség nagy érdeklődéssel várta ezt a bemutatkozást, amely várakozáson felül sikerült, de Schildkrautnak ez a nap még egy nagy élményt hozott, még pedig szomorút: amíg a színházban játszott, leégett a lakása és pótolhatatlan könyvtárának egy része is elpusztult.

A művész önérzetes lelkét nagyon bántotta az, hogy kénytelen volt másokhoz alkalmazkodni és nem volt mindenben a maga ura. Ezért Osszj Dymov-val együtt elhatározta, hogy saját színházat alapít. Kis házat vásárolt meg, amelyet mindössze 288 néző befogadó kamaraszínházzá alakított át. Ennek a szervező és tervező munkának a lelke a fia, József volt, aki az amerikai színpadokon mint rendező már addig kitű

Anarchista merényletek sorozatát akadályozta meg a párizsi rendőrség

Párizs, július 28. A rendőrség spanyol anarchisták titkos gyűlését leplezte le. A Vigneulles városrészben tegnap délután 65 gyűlésező anarchista rajtaütöttek és mindannyiukat letartóztatták.

Az anarchisták azokat a személyeket válogatták ki a gyűlésen, akiknek legközelebb Spanyolországba kellett volna elutazniuk anarchista merényletek végrehajtására.

Agyonlőtték Parahyba délamerikai állam elnökét

A gyilkos Dantas Joao politikai ellenfele volt az elnöknek

London, július 28. Ruao Fernandez, a brazil Parahyba állam kormányzója elnökét egyik pernambucoi étteremben három revolvérvélssel megölték. A merénylőt tették politikai bosszúból követte el.

Newyork, július 28. Az Associated Press rió de janeírói jelentése szerint

Hoao Fernandez-Pessoa, Parahyba kormányzója elnökének merénylője Dantas Joao. Esteveira városi tisztviselője, a megölt elnök engesztelhetetlen politikai ellenfele.

A merénylet elkövetése után a kávéházat nyomban bezárták és a gyilkos merénylőt letartóztatták.

Ujabb zavargások kitörését fojtották el Indiában

Gandhi közölte békeföltételeit — India függetlensége, szesztilalom és a sóadó eltörlése a főkövetelés

London, július 28. A press Association jelentése szerint Kabulban újabb lázadás kísérlet történt. A lázadó vezérek csapatokat vonultattak fel a főváros környékeire. Nadir király kormányának helyzete újra válságosra fordult.

London, július 28. A British United Press szerint Gandhi hajlandóan nyilatkozott a londoni alkotmányozó konferencián való részvételre, ha lord Irwin alkirály nyilvánosságra hozza, hogy India függetlenségét biztosítani fogják, a sóadót eltörlik, szesztilalmat vezetnek be és az összes politikai foglyoknak amnesztiát adnak s őket a letartóztatási in-

tezetekből nyomban szabadon engedik.

London, július 28. A déli lapok szerint a mérsékelt hindu nacionalista vezérek tegnap a fogházban Motilal Nehruval és fivérével is négy óras megbeszélést folytattak. Nehru állásfoglalását Gandhi elhatározásától tette függővé. Kijelentette, hogy nem hiszi, hogy Gandhi a polgári ellenállás mozgalmát beszüntetné anélkül, hogy feltételei teljesedésbe ne mennének.

A két mérsékelt nacionalista vezér ma is folytatja tárgyalásait a nacionalista hinduk letartóztatásában lévő vezetőivel.

Egyre újabb holttesteket ásnak ki a földrengéssújtotta olasz falvak romjai alól

Az olasz király százezer lírát adott az ujjáépítésre. Már holnap megkezdik az elpusztított községek ujjáépítését

Róma, július 28. Mussolini jegyzékben köszönte meg az összes külföldi kormányoknak a délolaszországi földrengéskatasztrófa alkalmával kifejezésre juttatott részvételt és ugyanakkor felkérte a kormányokat, hogy ne indítsanak sehol gyűjtést, mert az olasz állam a maga erejéből akarja ujjáépí-

tetni a földrengéssújtotta vidéket. A király tegnap folytatta a földrengéskatasztrófa által sújtott vidéken az utját. Melfiben a sportpálya barakkjaiban megtekintette a kórházi ápolásra szoruló sebesülteket és itt megható jelenetek játszódtak le. A király megindultan hallgatta a sebesültek előadá-

Nagyvárad Zsidó Fiuinternátus

Oradea, Str. Delavrancea 17. (Riokk Zs.-t.)

A nagyvárad Társulati Kereskedelmi, az Orth Hinnazium és a Zsidó Liceum igazgatóságától ajánlva. Elsőrendű kóser ellátás. A növendékek szaktanárok által való előkészítése. Minden iskolai és intézményi ügyben felvilágosítással szolgál az internátus igazgatója Szilágyi Adólf Lic. tanár

Prospektus kívánatra díjtalanul küldünk!

Kellemetlen szájszag

Csunya színi fogak eltorzítják a legszebb arcot. Mindkét szépséghibát azonnal és alaposan el lehet tüntetni a pompásan üdítő Chlorodont-fogpasta gyakran már egyszeri használatával. A fogak már egyszeri használat után gyönyörű elefántcsontszínekre ragyognak, különösen ha a tisztításhoz külön erre a célra készített fogszárazós sórtéjű Chlorodont-fogkefével használjuk. A fogak közé szorult rothadó élelmiszerdekék, melyek a kellemetlen szájszagot okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kiszérelve még egy tubus fogkrémmel, Chlorodont-fogpasta, fogkeze és szájhigiéné mindenütt kapható. Csak kék-fehér színi csomagolásban „Chlorodont”-regrázható.

sát az átélt borzalmakról. Egy asszonyt éppen a király ott tartózkodása ideje alatt született fia. Az uralkodó látogatásának emlékére a gyereket Viktornak fogják elkeresztelni.

Róma, július 28. A vasut holnap kezd meg az építési anyagoknak az elpusztított területekre való szállítását. Az anyagok megérkezése után az ujjáépítés azonnal megkezdődik.

A teljesen elpusztult Villanovat új helyen építik fel. A többi községekben a rombadőlt negyedek helyére a községek határán építik fel a hajléktalannak az új házakat.

Hatnapi szakadatlan munkával sikerült a községek fűtőjait az omladékoktól szabaddá tenni, úgy hogy a közlekedés megindulhatott.

Róma, július 28. Az elpusztult területek prefektusai ma Campagna és Basiliata megyék határán a közmunkügyi miniszter elnöke alatt értekezletet tartottak, amelyen az ujjáépítési munkálatok sorrendjét állapították meg. A pénzügyminiszter felügyeltette az adóbehajtásokat a földrengéssújtotta területen.

Róma, július 28. A földrengéssújtotta területen a romok eltakarítását még mindig folyamatban van. Új holttestek ma is több község házainak omladékaiból kerültek elő. A holttesteket azonnal viszik a temetőbe és elföldelik, mert már oszlanak indultak.

Róma, július 28. A király 100 ezer lírát adott a földrengéskatasztrófa áldozatainak s visszatért a fővárosba az elpusztított vidékről.

FIGYELEM!

Megérkezett a Dreher-Haggenmacher

Korona-sör ala Pilsen

Naponta friss csapolás a „FLORIDA”-kerítés

A vérbajt

kezelje SIGMARGYL pastillával. Arzén, bismuth, higany. Készítette dr. M. Pomaret, a párisi egyetem Dalmato vérbaj laboratóriumának vezetője.

A Sigmargyl

helyettesíti az oltásokat és kizárja szerencsétlenségeket.

A Sigmargyl

nem mérges anyag és nem káros a szervezetre.

A Sigmargyl

nak hatása van a vérbaj összes formáiban.

A Sigmargyl

eltüntet gyorsan minden sebet és gátivá teszi a Bordet-Wassermann vizsgálat eredményét.

Egy hónapi gyógyszerkezeléshez szükséges egy üveg ára 390 lej.

Kérjen prospektust és felvilágosítást.

Kapható az ország összes gyógyszerárjában és drogériájában. Engros katalógus Bukarest, V. ker. Str. Principala Unite 14. szám.

„Evel az ar b

Egy bu

Bucaresti—Buka Uj Kelet tudósítójának tárgyalta a vádtanácsa a Cor és a hét macedon adott letartóztatásos tagjai úgy Beza és társainak két megerősítették, Ion Caranica, stantin Papanaci, Grigore Pihu és oedon diákok úgy. Az volt a váde Rahovein tartott risnak jelentették rényló Bezával és ki, amelyben a m zeti gesztusnak a „megsértett ro elégtétele csupán

Az elnök kért azt válaszolják, Beza diák volt. feldicsérték volna merték azonban, rint Beza a rom dései feletti elke eselekedtetés és é hatják el azt a dozta magát úgy hogy mit érten gesztus” és „els választották, hogy verre, vagy erő fel akarták ébrel ménynt.

A buk vádves

A vádlottak oop Dumitrescu azólásra és fel vádbeszédben k mek ellen.

— Bármilyen történjenek, — revolvergyökk helyzetén javít példának okáér gyakran ér iga csak ilyen eszk És ahogyan m tetjük őket, ha ragadtatják ma nünk Önökkel amelyet egy c denkinet resp hazafias felbuz lekedtet. Ism időből, amikor löje volt. Egza nem tud uralk pal ezelőtt az i Sterét akarta. Stere megsem den rossznak Megmagyarazt telenül itél. E rényletet köve két személy n nagy a távol minden képes szik, hogy Bez den büntényre talemberekkel ép ugy érele iránt, de akik magukat, ahe kal törődnéne

— Esztend hogy a hatós fórumok is e zanak az egy szével szembe nem politik rendbontások cia gyászos itt az ideje, ket foganato harcolni fog itéljék az es ez sikerülni akkor, hogy kat az ifjaka nak közükbe

Kedd, 1930 július 29.

"Evek óta harcolok a bíróságoknak az antiszemita agitátorokkal szembeni engedékenysége ellen"

— mondotta a főügyész Zelea Codreanu ügyének vád anáncsi tárgyalásán

Egy bukovinai faluban összeverekedtek az árkászok és agyonverték egy parasztot

Bucuresti—Bukarest, július 28. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombat délután tárgyalta a bukaresti törvényszék vádancsára a Corneliu Zelea Codreanu és a hét macedo-román diák ellen kiadott letartóztatási végzést. A vádancs tagjai ugyanazok voltak, akik Zelea és társainak letartóztatási végzését megerősítették. Először Ficata Stere, Ion Caranica, Anton Cumete, Constantin Papanacia, Gheorghe Ghitea, Grigore Pihu és Mamali Stamuli macedon diákok ügyét tárgyalta a bíróság. Az volt a vád ellenük, hogy a Calea Rahoveián tartott gyűlésükön szolidaritásnak jelentették ki magukat a merénylő Bezával és manifestumot adtak ki, amelyben a merényletet „nagy nemzeti gesztusnak” jelentették ki, amely a „megsértett román önértelme első légtétele csupán”.

Az elnök kérdéseire valamennyien azt válaszolták, hogy tudomásuk szerint Zelea diák volt. Tagadták azt, hogy ők feldicsérték volna a merényletet, elismerték azonban, hogy véleményük szerint Zelea a román kolonisták szemvédeisei feletti elkeseredésében követte el cselekedetét és éppen ezért nem hagyhatják el azt a kollégáikat, aki feladta magát ügyükért. Arra a kérdésre, hogy mit értenek ők „nagy nemzeti gesztus” és „első légtétel” alatt, azt válaszolták, hogy nem gondoltak revolverre, vagy erőszakosságokra, csupán fel akarták ébreszteni a román közvéleményt.

A bukaresti főügyész erélyes vádbeszéde

A vádlottak kihallgatása után Procop Dumitrescu főügyész emelkedett szólásra és feltűnést keltő, energikus vádbeszédben kelt ki a rendbontó elemek ellen.

— Bármilyen igazságtalanságok is történjenek, — mondotta a főügyész — revolvergolyókkal nem lehet valamely helyzetet javítani. Hová jutnánk, ha példának okáért a munkások — akiket gyakran ér igazságtalanság — ugyan- csak ilyen eszközökhöz folyamodnának. És ahogyan megfélemlítjük és megbüntetjük őket, ha hasonló cselekedeteket ragadtatják magukat, ép úgy kell tennünk Önökkel is a rend érdekében, amelyet egy civilizált államban mindenkinek tisztelni kell. Zelea nem hazafias felbuzdulásból követte el cselekedetét. Ismerem őt még abból az időből, amikor az ügyesség tisztviselője volt. Egzaltált természete van, aki nem tud uralkodni magán. Egy hónappal ezelőtt az ügyességre idéztük, mert Stere akarta meggyilkolni. Mintha Stere megsemmisítésével eltűnne minden rossznak az okozója az országból. Megmagyaráztam neki, hogy mily helytelenül ítél. Egy hónappal később merényletet követ el Anghelcsu ellen. A két személy meggyilkolása között oly nagy a távolság s annyira hiányzik minden kapcsolat, hogy innen is látszik, hogy Zelea az ő lázas fejével minden büntényre kapható volt. Olyan fiatal emberekkel vétette körül magát, akik ép úgy éretlenek voltak a közügyek iránt, de akik mégis a politikára vetik magukat, ahelyett, hogy tanulmányaikkal törődjenek.

Esztehdők óta küzdök az engedékenységek ellen

— Esztehdők óta küzdök az ellen, hogy a hatóságok, sőt az igazságügyi fórumok is engedékenynek mutatkozzanak az egyetemi ifjúságnak azon részével szemben, amely nem tanul, hanem politikai agitációkat folytat és rendbontásokra provokál. A tollerancia gyászos eredményekre vezetett és itt az ideje, hogy komoly intézkedéseket foganatosítsunk. Ami engem illet, harcolni fogok azért, hogy Bezával elítéljék az esküdtek és remélem, hogy ez sikerülni is fog. És remélem ugyanakkor, hogy ezáltal megfélemlítjük azokat az ifjakat, akik revolvert akarnának kezükbe adni.

Az ügyész ezután analizálta a két diák ellen felhozott vádakat, majd rámutatott arra, hogy a manifestum szerzői nagy nemzeti gesztusnak minősítették az Anghelcsu elleni merényletet, bár tudták, hogy a király meglátogatta az alminisztert és kitüntette a merénylet után. Miféle nemzeti

ügye ez a macedo-románoknak, amikor tudjuk, hogy Zelea egy hónappal ezelőtt Sterét akarta megölni. Azt is mondja a manifestum, hogy a merénylet egy első légtétel volt csupán, amelyet tehát mások is fognak követni. Ha ezt a rendszert megengedjük és a megfélemlített is revolvergolyó-

val válaszolnának, hová jutnánk? Az ügyész végül a letartóztatási végzés megerősítését kérte, ami meg is történt.

Ezután Corneliu Zelea Codreanu letartóztatási végzése felett döntött a vátdanács. Codreanu, aki maga is ügyvéd, jogi érvekkel igyekezett bizonyítani, hogy azok a manifestumok, amelyeket kiragaszatott a főváros falain, nem lázító jellegűek. Ami a merényletet illeti, kijelentette, hogy ő azt nem aprobálja, de nem is dezaprobálja. Hogy miért, az az ő belső ügye.

A vátdanács helybenhagyta a letartóztatási végzést

A bíróság ezután Codreanu letartóztatási végzését is helybenhagyta. Ebben a pillanatban tizenegy személy áll Zelea merényletével kapcsolatban letartóztatás alatt: a merénylő maga, 2 bűntársa, Baicu és Guranescu, Zelea Codreanu és 7 macedo-román diák.

A nagyváradi tábla főügyésze szenzációs házkutatásokat fogantatosított Borsán

Fildau főügyész az igazságügyminiszter utasítására új helyszíni vizsgálatot tartott Borsán, amelynek során sok igen kompromittáló adatra bukkant

Házkutatás a parasztknál

Fildau főügyész tegnap elutazott Borsáról és az ott lévő esendőrszázados bízta meg, hogy folytasson le házkutatást mindazoknál a parasztknál, akik az antiszemita agitációkban résztvettek. Ezek a házkutatások is szenzációs eredménnyel jártak. Mindenekelőtt rengeteg rabolt holmit találtak a parasztknál, amelyeket a tűz alkalmával zsákmányoltak a zsidóktól. Találtak ezenkívül hatalmas mennyiségű antiszemita rópcédulát és felhívásokat, amelyek arra engednek következtetni, hogy a vasmárcius óta összeesküvésnek egyik legfontosabb gócpontja éppen Borsá volt, ahonnan az egész országra kiterjedő antiszemita felkelésnek kellett volna kiindulnia. A hatóságok ezekről a házkutatásokról sem voltak hajlandók nyilatkozatot adni.

Sighet—Máramaros, július 28. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Azoknak az intencióknak hatása alatt, amelyeket a Zsidó Parlamenti Klub eszközölt a kormány tagjainál, az igazságügyi hatóságok, úgy látszik, végre komolyan neki kezdenek a rendszámlásnak. Iunian igazságügyi miniszter közvetlen utasítására Fildau, a nagyváradi tábla főügyésze Chindris máramaroszi főügyész és Barbuteanu vizsgálóbíró kíséretében kiutazott Borsára újabb helyszíni vizsgálat lefolytatása céljából. Fildau főügyész ez alkalomból lehozta Szigetről a letartóztatott Berinde lelkesét és feleségét is. Az ügyészek mindenképp házkutatást tartottak Berinde lakásán, mely állítólag szenzációs eredménnyel járt. A sajtó számára azonban minden felvilágosítást megtagadtak a házkuta-

tásról. Fildau főügyész ezután a primária helyiségében kihallgatta Anderco Cuza volt szenátort és Timis Péter volt közvédelmi jegyzőt. Ezután egy zsidó küldöttség jelent meg a főügyész előtt, melynek tagjai Fruchter Izsák, Werzberger Mózes, Birnbaum Salamon voltak. A zsidó delegáció közölte a főügyészrel, hogy a maga részéről nem kéri a papok megbüntetését, azt azonban a leghatározottabban kívánják, hogy az uszító papokat ne engedjék vissza többé a községbe.

Fildau főügyész válaszában kijelentette, hogy a papok visszatéréséről szó sem lehet, mer felsőbb hatóságok már áthelyezték őket. Ettől függetlenül azonban az izgatott papokra súlyos büntetés vár, mert Borsán valóságos forradalmat idéztek elő.

Andrei államtitkár speciális missziója Máramarosban

Közölte az Uj Kelet, hogy a kormány Andrei professzor földművelésügyi államtitkárt küldötte ki a máramarosi helyzet tanulmányozására és speciális felhatalmazásokat adott azonnali intézkedések megtételére. Az államtitkár, akinek kíséretében Munteanu kolozsvári erdőgazdász, Georgescu, a Casa Pădurilor igazgatója, valamint Greta és Pep földművelésügyi vezérfelügyelők voltak, pénteken érkezett meg Felsővisóra. Szombat délelőtt az államtitkár és kísérete kimentek Vasérbe, majd megtekintették a kincstári fűrésztelepet, mely alkalommal Andrei professzor meghallgatta a munkásság panaszait, akik elkeseredetten sereglétek, hogy a kincstár hatvan-hetven lejes napszámot fizet nagy családú és képzett szakmunkásoknak. A munkásság élesen kikelt a mai fatermelési rezsim ellen és arra kérte az államtitkárt, hadd adja a kormány, hogy magán-écek is hozzáfoghassanak az erdőki-termelésekhez, főleg pedig juttassák nyugvópontra a visói és borsai közbirtokossági problémát, amely esetben a munkásság ezrei kaphatnának azonnal tisztességes bér mellett munkát.

Egy antiszemita tanító kitévelései

Az államtitkár a késő délutáni órákban érkezett vissza Felsővisóra és megkezdte a különböző küldöttségek fogadását. Az összes parasztküldöttségek kérték, hogy a kormány azonnal gondoskodjék munkaalkalomról a máramarosi katasztrófák bekövetkezéséig lehet tartani. Máramarosban a munkanélküliek száma közel tizenötezer, amely azt jelenti, hogy Máramaros egész lakosságának több mint egyharmada munka és kenyér nélkül áll.

Egy Volcov nevű antiszemita tanító a rokkantak és hadiárva küldöttségét vezette az államtitkár elé. Volcov mindenképp követelte, hogy a zsidóknak még meghagyott földjeit azonnal osszák szét a parasztek között, ezenkívül pedig vegyék revizió alá az agrárbizottságoknak ama döntését, amely Pap

Simonné harminchéromezer holdas birtokát érintetlenül hagyta. Követeli ennek a birtoknak a szétosztását. Az államtitkár Volcov antiszemita kiszólásainál erélyesen rászólt és kijelentette, hogy Romániában nincs különbség zsidó és nemzsidó között, majd hirtelen azt kérdezte Volcovtól:

— Hová való maga?
— Beszarábiai vagyok — felelte a tanító.
— No ezt mindjárt sejtettem — felelte az államtitkár, aki ezzel bizonyos

Mit kíván a máramarosi zsidóság

A zsidó hitközség részéről az államtitkár dr. Harsányi Jenő ügyvédet kérte magához, akivel hosszú és rendkívül érdekes beszélgetést folytatott le. Az államtitkár mindenekelőtt felkérte dr. Harsányit, hogy ismertesse a zsidóság sérelmeit és óhaját.
— A zsidóság sérelmei — válaszolta dr. Harsányi — azonosak az összlakos-

beszarábiai mentalitásra célozt.

Egy hamis akta

A közbirtokosság parasztküldöttségének, amelyet dr. Olsavszki ügyvéd vezetett, Andrei kijelentette, hogy a közbirtokosság ügye azért huzódott ilyen soká, mert az ügy dossziéjában egy hamis akta van, amely a legkülönbözőbb komplikációkat idézte elő. Most azonban a kormány revizió alá veszi az egész ügyet és remény van rá, hogy a közbirtokosság évtizedes problémája rövidesen végleges elintézésre nyer.

ság sérelmeivel. Egyazon sorsközösségben élünk, ugyanazok a szenvedéseink és bajaink, azzal a különbséggel, hogy a lelketlen izgatott a máramarosi nyomor minden konzekvenciáját a szerencsétlen zsidó tömegekre akarják hárítani. Ennyivel súlyosabb a mi helyzetünk.

Ha a revolver, mely Anghelcsu államtitkárt majdnem halálra sebezte, magától sült el, akkor a borsai tűz is magától gyulladt ki

— Miben látja Ön a nyomor közvetlen okait? — kérdezte az államtitkár.
— Röviden az ok nagyon egyszerű és érthető. Máramarosban 180.000 ember él, kiknek nincsen semmiféle egzisztenciális bázisuk. A földművelésről ebben a megyében nem lehet komolyan beszélni, ipar, kereskedelem, bányászat a nullával egyenlő, a faipar egy helytelen miniszteri intézkedés következtében teljesen megbénítva, tisztán dilettáns kincstári közegekre van bízva, a fűrészek egész Máramarosban állanak, a kincstár ahelyett, hogy a meglévő és adóval megnyomorított fűrészüzemeket fával táplálja, egyszerűen feleslegesen konkurrensnek, holott nyilvánvaló, hogy a kincstár erre alaposan ráfizet, másrészt

semmi szociális előnye nincsen ennek. A megye teljesen el van vágva a forgalomtól, nincsen direkt vasúti összeköttetése Erdély, Szilágy és Bukovina felé, országtulaj életveszélyesen elhanyagolt állapotban vannak.

Dr. Harsányi az államtitkár felkérésére részletes javaslatot tett Máramaros összes gazdasági problémáinak megoldására nézve, rámutatva arra, hogy a külföldi tőke szívesen hajlandó kollaborálni ennek a gazdasági tervnek a megvalósításában.

Andrei professzor ezután a következő kérdéssel fordult Harsányihoz:
— Mi a véleménye önnek a borsai tüzről?

Egyre több hive van a koncentrációs kormány gondolatának

A kormány caranista tagjai is a koncentrációs kormány mellett vannak. Bukaresti politikai körök véleménye szerint vagy a koronázásra, vagy a koronázás után koncentrációs kormány kerül uralomra

Prezan marsallt vagy Jorga professzort kandidálják a koncentrációs kormány elnökének

Bucuresti—Bukarest, július 28. (Az Új Kelet tudósítójától.) A Curentul értesülése szerint a legutóbbi események ismét a politikai élet homlokterébe hozták a koncentrációs kormány gondolatát. Ma már nemesak a király óhajtja egy ilyen koncentrációs kormány létrehozását, hanem igen sok politikus is azon az állásponton van, hogy ma inkább, mint valaha, szükségnek látszik az egyes pártok értékesebb elemeinek koncentrációs kormányban való együttműködése. Egyelőre szó sincsen arról, hogy a közeljövőben valamelyes változás történjék a belpolitikai életben. Összességében a Curentul szerint felvetődhetik ez a probléma és nem teljességgel lehetetlen, hogy a koncentrációs kormány terve meg is valósul.

Parlamenttel, vagy parlament nélkül

A Curentul szerint Costachescu kivül az összes caranista miniszterek a koncentrációs kormány eszméje mellett vannak. Különösen áll ez Mihalachera és Iunianra. Mianélkül a lap bizalmas értesülései szerint ellene van a politikai pártoknak és ebben a pillanatban kizárólag az uralkodó miniszterének tekintik magat. A közlekedésügyi miniszter egy kiváló személyiségekből összeállított kormány eszméje mellett kardoskodik, amely parlament nélkül dolgozna. Ezzel szemben Iunian a parlament feloszlatása ellen foglalt állást. Az igazságügyminiszter azt hiszi, hogy a jelenlegi parlamentben lesz annyi hazafiaság, hogy támogatni fog egy kormányt, amelynek tagjai nemesak a nemzeti parasztpártból kerültek ki. Goga Octavian is a koncentrációs kormány híve, két feltétellel azonban: oszlassák fel a jelenlegi parlamentet és Averescu marsall legyen a koncentrációs kormány elnöke. Ebben a kérdésben eltérnek a vélemények Goga és Iunian között, egyébként azonban úgy az igazságügyminiszter, mint a volt averescianus belügyminiszter egyazon álláspontot képviselnek. Goga feltételeit egyébként maga Averescu marsall sem tette magáévá, minthogy a néppárt vezére meg van győződve arról, hogy egy koncentrációs kormány működése csak meddő lehet és komoly kormány csakis homogen pártkormány útján képzelhető el.

Prezan, vagy Jorga

Politikai körök véleménye szerint a koncentrációs kormány elnöke Prezan marsall, vagy Jorga professzor lennének. Felmerült az a kérdés, hogy a koncentrációs kormány megalakítása Károly király megkoronázása után történjék-e meg, vagy pedig a koronázást már a koncentrációs kormány vezesse le. Egyesek szerint a király meg fogja adni azt az elégtételt a nemzeti parasztpártnak, amely őt a trónra segítette, hogy a Maniu-kormány alatt fogja megkoronázni magát. Mások szerint viszont a király a koronázást fogja királyi felhatalommal arra, hogy a koncentrációs kormányt meg annak lefolyása előtt megalakítsa.

Bratianu Vintila és Duca ellentétes véleményen

Lupu és Jorga minden körülmények között támogatnák a koncentrációs kormányt. A liberális pártban nem alakult még ki egységes vélemény a koncentrációs kormány eszméjével szemben. Bratianu Vintila és Duca között áthidalhatatlan ellentétek keletkeztek ebben a kérdésben. Duca meg van győződve arról, hogy egy közeli kormányválság esetén a király nem fordulna a liberális pártokhoz, hanem koncentrációs kormányt alakítana, ami nem áll a liberális párt érdekében. Eppen ezért Duca azon az állásponton van, hogy támogatni kell a Maniu-kormányt mindaddig, amíg a liberális párt megfelelő garantákat nyújt az uralkodónak ahhoz, hogy kormányra hívják. Bratianu Vintila pont az ellenkező véleményét vallja. A liberális párt vezérének szerint a legelső kötelesség a Maniu-kormány eltávolítása. A liberális pártnak minden erejét koncentrálnia kell

arra, hogy a nemzeti-parasztpárti rezsimnek végetvessen, még akkor is, ha utána nem a liberálisok, hanem egy koncentrációs kormány következne. Ebben a kérdésben konfliktus tört ki Bratianu Vintila és Duca között, amely előreláthatólag Vintila lemondásához fog vezetni.

Emlékeztet az az irtózatok kampány, amelyet a liberálisok az év elején Moldovan beszarabiai tartományi igazgató ellen vezettek. A liberális lapok nap-nap után azzal vádolták meg Moldovant, hogy ő a háboru alatt megszökött a román hadseregből. A sajtókampány oly lehetetlen atmoszférát teremtett a be-

szarabiai tartományi igazgató körül, hogy ez benyújtotta lemondását és vizsgálatot kért maga ellen. A vizsgálat most nyert befejezést és annak eredményéről a hadügyminisztérium kommunikált ki. A kommüniké megállapítja, hogy a bukovinai születésű Moldovan megszökött az osztrák-magyar hadseregből és önként jelentkezett szolgálatra a román hadseregnél. Minthogy a sorozási törvény csakis a romániai születésű katonákra vonatkozik, Moldovan ellen még akkor sem volna helye az eljárásnak, ha történetesen csakugyan dezertált volna a román hadseregből, minthogy a nemzetközi jog alapján a külföldi állampolgár katonaszökevényeket internálni kell és így Moldovannak a román hadseregbe való belépése egészen kivételes feltételek között történt.

A kommüniké megállapítja végül, hogy Moldovan széleskörű nemzetközi propagandatevékenységet fejtett ki Bukovinában és Beszarábiában.

Három milliárd lejes kölcsönt vesz fel külföldön a kormány, hogy végkielégítéssel lépíthesse a fölösleges tisztviselőket

A 35 milliárdos költségvetésből 15 milliárd 600 millió lejt a tisztviselői kar fizetése emészt fel

Bucuresti—Bukarest, július 28. Az Adeverul mai számában feltűnést keltő cikket közöl, amely rámutat arra, hogy a 35 milliárdos költségvetésből a tisztviselők fizetésére 15 milliárd 600 millió lejt költenek. A lap szerint a kormánynak komoly gondot okoz ez a tétel, mert nincs egyetlen ország sem Európában,

amely aránylag ilyen horribilis pénzt költene tisztviselőire. A legmesszebbmenő számítások szerint, tízmilliárd lejnél nem volna szabad többet fordítani a tisztviselői kar fizetésére. Hárommilliárd lejt azonban mindenképpen meg lehetne takarítani már a jövő

évi költségvetésben is. Az Adeverul úgy értesül, hogy a kormány a külföldön egy 3 milliárd lejes kölcsönt fog felvenni, amiből végkielégíti azokat a tisztviselő-kategóriákat, amelyekre az államnak nincsen szüksége és csupán kényszerűségből tartja őket.

Véres kimenetelű revolverharc zajlott le a Reichswehr és Heimwehr tagjai között

Nyolc súlyos sebesült

Bécs, július 28. Graz Puntigam nevű déli külvárosában tegnap este véres összeütközések zajlottak le egy órán át tartott tüzharcra a Heimwehr és a szociáldemokraták között. Az eset előzményei a következők: Mintegy kétszázötven Heimwehr érkezett Radkersburgból nyolc teherautón, amikor Puntigam három koreszmájából a szociáldemokraták gunyos megjegyzé-

sekkel inzultáltak őket. A Heimwehr tagok frontba fejlődtek s rohamra indultak a koresma ellen. Eleinte kerítéslecekkel, söröskorsókkal és székekkel folyt a harc, később a revolverek is előkerültek s több mint kétszáz lövés esett. Később karhatalom érkezett a helyszínre, de ekkor már a harcnak számos sebesültje volt, kik között különösen

nyolcnak állapota mondható válságosnak. A karhatalomnak csak nagy erőfeszítésekkel sikerült az ellenfelek tovább tüzharcát megakadályozni. A gumbibotok végre is győztek. A verekezés vézeireit a karhatalom letartóztatta. A harc összes sebesültjeinek számát nem sikerült megállapítani. A nyolc súlyos sebesültet kórházba szállították.

Számos légi karambol zavarta meg a brassói repülőversenyt

A király végig jelen volt a versenyen — A díjat a buzai repülők nyerték el

Miklós herceg is nagy veszélyben forgott, mert erős légáramlatokba került a gépe

Brassó, július 28. A brassói repülőmeeting tegnap folyt le a király és Miklós herceg jelenlétében. A verseny igen izgalmas lefolyású volt és számos baleset tette emlékeztetőre. Miklós herceg Rosescu repülőkapitánnyal Konstancából érkezett Brassóba. Utközben a színajai hegyek fölött rendkívül kedvezőtlen légközi viszonyok akadályozták a repülést, úgy, hogy emberfölötti erőfeszítéssel sikerült csak tovább jutniok és nagy késéssel megérkezniök a brassói repülőtérre, ahol Károly király már nagy nyugtalansággal várta.

A brassói repülőünneppel kapcsolatosan a következőket jelentik meg: Károly király reggel 8 órakor vonattal érkezett Brassóba. Miklós herceg hajnali 4 órakor indult el Konstancából, Bukarestben egy félórát időzött, majd ugyancsak repülőgépen folytatta útját Brassóba. Színajáig simán ment a repülés, itt azonban légáramlatok közé került a herceg gépe és csak a gépet vezető pilótakapitány emberfeletti erőfeszítéseinek volt köszönhető, hogy sikerült a minden pillanatban fenyegető szerencsétlenség-

get elhárítani. Jóval 8 óra után érkezett meg Brassóba Miklós herceg gépe. A király rendkívül idegesen és türelmetlenül várta öccsét, aki a kiállott veszélyek ellenére is frissen és jókedvűen szállt ki gépéből. Tíz órakor érkezett meg Brassóba két jassii repülőgép. A pilóták elmondták, hogy vezetőjük, Cutier kapitány eltűnt a Moldovai havasok között. A kapitány gépét a késő esti órákig nem sikerült megtalálni.

Ha szolid és megbízható
helyről akarja LIBAZSIR szűkségétét beszerezni, írjon vagy kérjen árajánlatot
KLEIN orth. kóser
zsir és baromfiészaknából Oradea, Saguna 6.
10 kgr. vételnél angró dr. Ügyeljen a címre.
Alapítva 1912
Szállítás postán és vasúton saját bődönben.

Schwartz Me nyhértné 1928-ban létesült **orth. zsidó leánynevelő intézete ORADEA** az 1930-31 évre bibvített ányokban folytatja működését Kapucinus-u. 9. sz., az összes orth. zsidó és állami iskolák közelében. Szeretetteljes, gondos nevelés. Naponta 5-órás ebéd és tápláló étkezés. **Allandó tanárnői és orvosi felügyelet.** Idegen nyelvek. — Zene. — Kereskedelmi és Iparvéleményi tanfolyam. **Német és francia társalgás.** Prospektus. Beiratkozás már megkezdődött.

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő Hotel Imperial
Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Ruhát, fehérneműt a borsaiaknak!

Jóságos, nemesszívű zsidó hölgyek fogják házról-házra járni, hogy a borsai leégették számára ruhát, fehérneműt, a gyűjtést gyűjtsenek. Nem hisszük, hogy akadjon valaki ebben a városban, aki nélkülözhető ruhadarabjait ne bocsássa a mindenkinél szerencsétlenebbek rendelkezésére.

A hölgybizottság ezúttal arra kéri Kolozsvár zsidó háziasszonyait, csomagolják be a ruhákat, nehogy fölöslegesen várakozniok kelljen. Ha a ház ura eltávozik hazulról, adja át a csomagot jegyzékkel a cselédnek.

Mindenki adjon! Mindenki tartsa a borsaiak felruházását lelkiismerete ügyének!

Zivaterra hajlamos idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint zivaterra hajlamos időjárás várható lényegtelen hőmérsékletváltozással. A hőmérséklet Budapesten ma délelőtt 28° Celsius.

Ünnepély, amely halállal végződött. Csernovicból jelentik: A bukovinai Frasi község árkásai tegnap egy szomszédos faluban egy ünnepségen vettek részt. Az árkások már korábban összeveszték a zászló körül. Verekedés támadt, amelynek során egyikük meghalt, többen súlyosan megsebesültek. A hatóságok megindították a nyomozást.

Orkán Adrianopolisz környékén. Párizsból jelentik: A Havas távirati iroda angorai jelentése közli, hogy Adrianopolisz környékén ma éjszaka hatalmas orkán után háromnegyed óras jeges pusztított. Az orkán több házat romba döntött. A táviró- és telefonösszeköttetések megszakadtak. Emberralzatokról még hírek nem érkeztek.

Két tűz pusztított a regátban. Bukarestből jelentik: A Râmnicul Sarat melletti Sarlau faluban tűz ütött ki egy Balanca Alexandru nevű gazda házában. A tűz következtében Balancának a háboruból hazahozott fegyverei felrobbantak, egy gyermeke meghalt, másik súlyosan megsebesült. — A bukaresti Zimmed-féle olajgyárban tegnap délelőtt tűz ütött ki. A tűz a könnyen éghető anyagokban bő táplálékot kapott és a tüzoltóság minden erőfeszítése dacára a gyártelep nagyrészt elhamvasztotta. A kár több mint 20 millió lej.

Eljegyzés. Weisz Arnold Szilágyesek eljegyezte Nasch Jolánt Zsidó. (Minden külön értesítés helyett.)

MAGYAR-OSZTRAK ATLÉTIKAI MÉRKŐZÉS EREDMÉNYEI. Budapestről jelentik: A magyar-osztrák atlétikai mérkőzés végeredménye 77:38 Magyarország javára.

MEGJELENT AZ ERDELYI SZEMLE UJ SZAMA. Az Erdélyi Szemle új száma ismételt bizonyítéka gondosan szerkesztett, népszerű lap hívatásának. Cikkeit S. Nagy László, Csermely Gyula, Galantai Fekete Béla, Huzella Ödön, dr. Gergely Endre írták, illusztrációit pedig Szigethy István, Reschner, Kovrig rajzolták. Szerkesztő S. Nagy László. Kiadóhivatala: Cluj, Cal. Victoriei 37.

LENGYELEK GYŐZTEK A SAKK-OLIMPIASZON. Hamburgból jelentik: A sakk-olimpiáson Lengyelország lett első 48 és fél ponttal, második Magyarország 46, harmadik Németország 44 és fél, negyedik Ausztria 43 és fél ponttal. A lengyel csapatban Rubinstein, Tartakower és Przepiorka sakkmezterek is játszottak. A mérkőzés alatt csak Csehszlovákia és Hollandia csapatának sikerült győzelmet kieszközölnie a lengyelekkel szemben. A női versenyt Menschik kisasszony nyerte, második lett Wolffné Kalmár Paula, harmadik Vilma Hentschel.

Aspirin
teljes
hatatlan.

A forró évszakban egy örömmel fogadott friss légáramlat gyakran hüléseknek az okozója. Vegyen olyankor, mint mindig.

Aspirin
tablettát.

Elrabolták a brádi aranybánya napi aranytermését

Banditák támadták meg az aranyrudakat szállító tisztviselőket, akik kénytelenek voltak átadni a náluk levő értékeket

Brád, július 28. Ellenőrizhetetlen hírek szerint nagyszabású rablás történt Brádon. A Tizenkét Apostoloról elnevezett aranybánya napi aranytermését, amikor a bányagazdátokhoz be akarták szállítani, elrabolták.

A jelentés szerint a napi bányatermelést a szokott módon vitték el ma is a tárnákból. A beszállítást az igazgatóság régi tisztviselői végezték. Amint elhagyták a tárnát és ládákat kocsin

WOLDEMARAST HIVEI KI AKARTAK SZABADITANI FOGSÁGÁBOL. Kownóból jelentik: A litvániai Kretingában, ahova Wolde-marast a kormány internálta, hivi autóval a sétáját végző volt diktátort ki akarták szabadítani a rendőrök őrzetéből, de tervük nem sikerült s Wolde-marast nem vihették magukkal. A kormány fokozottabban fogja őriztetni a volt diktátort és városi sétáit a jövőben nem engedélyezi.

A KAUKÁZUSI EXPEDICIO KATASZTRÓFÁJA. Bécstől jelentik: Az osztrák Kaukázus-expedíciót az 5630 m. magas Elbruson hatalmas orkán lepte meg. Az expedíció két tagja, Fuchs és Koltz a mélységbe zuhantak. Fuchs holttestét már megtalálták.

ELINDULTAK A VILÁGSZÉP SÉGVERSÉNY EURÓPAI JELŐLT JEI. Párizsból jelentik: Az európai szépségkirálynők tiszteletére tegnap Douvilleben ünnepséget rendeztek, amelyen a szépségkirálynők a legelső párizsi dívatcégek legújabb kreációiban jelentek meg. A szépségkirálynők a napokban indulnak el Dél-Amerikába a világszépségversenyen való részvételre.

Fej-, váll- és ágyékrheumánál, idegfájásoknál, csipőszaggatásnál és zsábnál a természetes „Ferenc József” keserűviz rendkívül hasznos háziszser, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors és biztos hatása, kitűnő gyomor- és béltisztító szer. A Ferenc József keserűviz kapható gyógyszerzetekben, drogériákban és tüsszerüzletekben.

A SZOMBAT ESTERE HIRDETETT HERZL-ÜNNEPÉLY közbefejtő akadályok miatt nem volt megtartható. A kolozsvári cionista szervezetek megegyezése alapján az ünnepélyt két hét múlva fogják a cionista mozgalom megalapítóhoz méltó ünnepi keretekben megtartani. Az ünnepély pontos időpontját és programját ismertetni fogjuk.

vitették az aranyrudakat, ismeretlen emberek támadtak rájuk és az aranyrudak átadását követelték. Olyan meglepetésszerűen történt a támadás, hogy a kísérő tisztviselőknél nem is volt idejük a védekezésre és ellenállás nélkül voltak kénytelenek az aranyterményiséget átadni.

A csendőrség erőiesen megindított vizsgálata mindaddig eredménytelen.

Lelőtték az olasz milícia egyik tagját. Milánóból jelentik: Egyik külvárosban a milícia egy tisztje ellen revolveres merényletet követtek el. A tiszt golyóktól találva holtan rogyott össze. A merénylő elmenekült. Azt hiszik, hogy a merénylet szocialisták műve.

Szocialisták nagygyűlése Bukarestben. Bukarestből jelentik: A szocialdemokrata párt tegnap két nagygyűlést tartott a fővárosban, amelyeken amnesztiát követeltek Bujor és más politikai elítéltek számára.

Egy motorbicikli kártevése. Drezdából jelentik: Egy motorképpár fel-futott az uccai járdára. Tizenkét személyt elütött. Köztük többen állapota súlyos.

Lakodalom Rotschild házában. Párizsból jelentik: Eduard Rotschild legfiatalabb leányát, Jaquelinét a napokban vezette oltárhoz Róbert Calman Levi, a híres párizsi kiadócég egyik tulajdonosa. Az esküvő fényes külsőségek között zajlott le, a „Rotschild” zsinagóga ebből az alkalomból dusan fel volt virágozva. Az esketést dr. Isouel Levy, Franciaország főrabijja látta el, majd költői szórnyalás beszédben ismertette a Rotschildok szerepét a zsidó közéletben.

A 76 ÉVES BROGLIE HERCEGNŐ FÉRJHEZ AKAR MENNI. Párizsból jelentik: Broglie hercegnő terve, hogy férjhez megy a 43 esztendő Orleans-Bourbon hercegehez, rendkívül kinosan érintette a menyasszony családját. Minthogy a 76 éves hercegnő nem akar elállni szándékától, a család elhatározta, hogy egybehívja a nagy családi tanácsot.

Maniu miniszterelnök Badacsonyba utazott. Bukarestből jelentik: Maniu miniszterelnök Badacsonyba utazott, ahol holnap rekvium lesz anyja halálának egy éves évfordulója alkalmából. A miniszterelnök szerdán tér vissza a fővárosba.

Tűz a patakecai Építőmunkás-Otthonban. A patakecai Építőmunkás-Otthonban tegnap délután filmelőadás volt. Adott pillanatban a gyorsan forgó filmtekercesek valahogyan meggyulladtak. Az egész kis tüzet azonban rögtön eloltották, úgy hogy a tűz által okozott kár teljesen jelentéktelen.

SULYOS SEBESÜLESSÉ VITTEK A NYAKTILÓ ALÁ. Párizsból jelentik: Ma végezték ki Dünkirchenben Felix Bergeront, akit egy házaspár meggyilkolása miatt halálra ítélték. Bergeron a kivégzés perőig hangoztatta, hogy ártatlan, amit büntetés tudna igazolni. Ez a büntetés azonban időközben meghalt a fogházban. Miközben a pap a kivégzés előtt a cellában imádkozott a halálraítéltek lelki üdvéért, az öngyilkossági kísérlet követett el. Hosszu tűt szurt haláltékába, az öngyilkosság azonban nem sikerült. Sulyos sebesülésével vitték a nyaktiló alá, ahol levágták a fejét. Életének utolsó pillanatáig azt kiáltotta: Dünkirchen népe, ártatlan vagyok!

CSALÁSOK A PÁRIZSI KÖZÉPISKOLÁKBAN. Párizsból jelentik: A legutóbbi érettségi vizsgálatnál több párizsi iskolában csalásoknak jöttek nyomára. A középiskolai tanárok elhatározták, hogy az államügyés

a feljelentést. Bebizonyosodott, hogy az írásbeli tételeket ugyszólván az összes diákok napokkal előbb tudták. Akik az írásbeli vizsgákon jó eredményeket értek el, a szóbeli vizsgán kénytelenek voltak a feladatok kérdésekre megfelelni.

UJ TAMADÁSOK A SZEPARATISTÁK ELLEN. Münchenből jelentik: A szeparatisták elleni támadások a Rajna-vidéken, valamint Pfalzban tovább folytatódnak. Pfalzban plakátokat ragasztottak ki, amelyeken 70 nevet jelöltek meg, akik annakidején a szeparatista mozgalomhoz csatlakoztak. A jegyzék a polgármester nevével kezdődik és számos kereskedő nevé is tartalmazza. Landauban is plakátokat ragasztottak ki, amelyekben bojkottra szólítják fel a lakosságot azon kereskedők ellen, akik a szeparatistákkal tárgyaltak. A Elzászba menekült szeparatisták Metzben klubot alakítottak.

21 FOKOS HIDEG VAN ARGENTINÁBAN. Buenos Airesből jelentik: Argentínában néhány nap óta szokatlanul hideg időjárás van. Buenos Airesben —6 fok alá süllyedt a hőmérséklet, Comodoro Rivadaviában, Dél-Argentínának petróleumi kikötőjében pedig 21 fokos hideget mértek. A nagy havazások következtében több vasútvonalon megakadt a forgalom.

Allítólag súlyos neuraszténia miatt lett öngyilkos a fiatal Jámbor István kolozsvári táncosnő. Szombathelyen beszámoltunk Jámbor István, fiatal kolozsvári táncosnőnek váratlan haláláról öngyilkosságáról, amely városszerte nagy megdöbbenést keltett. Az öngyilkosság indító oka még nincsen teljesen tisztázva. Beavastottak szerint a fiatal táncosnő állítólag az utóbbi időben fellépő súlyos neuraszténia miatt dobta el magát az életet.

Autók és vámhítelüzletek finanszírozására angol bank alakult Budapesten. Budapestről jelentik: Egy angol pénz-csoport a „Mutual Finance” fióktelepet létesített a magyar fővárosban autók és vámhítelüzletek finanszírozására. A bank egyúttal az angol export-üzleteket akarja Magyarországon tőkésíteni.

HÁROM TITKOS RÁDIÓ-ALLOMAST LEPLEZTEK LE FRANCIAORSZÁGBAN. Párizsból jelentik: A rendőrség a napokban Párizsban Metzben és Halluinban magán rádióleadóállomásokat leplezett le, melyek az állami monopólium megsértésével híreket és táviratokat közvetítettek. A titkos állomások tulajdonosai ellen megindították a bünvádi eljárást.

Krisis a szlovák faiparban. A legutóbbi időben több szlovákiai faanyagkereskedő cég szüntette be fizetését. Jól formált körökben azt állítják, hogy a szlovákiai fakereskedők cégek 15 százaléka insolvens az évek óta folytatott nagyarányú spekuláció következtében mindazok a cégek, amelyeknek több évre terjedő erdőkitermelési szerződésük van, igen nagy árat kénytelenek fizetni, míg a fát Franciaországon kivétel nélkül meg kell fizetni. Már csak napok kérdése, hogy a fátéskertelenséget jelentés egy nagy morva fakereskedő cég, amelynek köztetségeit 20 millió esch koronára esülik.

A sékelakó El kell készítenie választók

Augusztus 15-én dély és Bánát területén. Ennek az a tős jelentősége van, hogy ebben nemcsak országunk, hanem világunk a sékelizetők kétszáz évvel ezelőtti jogait gyakorolhatják. Ezzel kapcsolatban Nemzeti Szövetség úgy a helyicsoposokat, mint a külföldi és különféle leteket, kövessene az akció bezárása nyerve meg se.

A cionista világszabályzata értelmében a Nemzeti Szövetség ezeket a választásokat és a augusztus 15-ig a sékelit, készítsenek, amely választást szolgálni. A névrom példányban példányt a sékelit meg kell küldeni a választások idején majd a választások után a választók által hozott sékelizetők, akik küldött névjegyzék nem vehetnek részt a választásokon, ha van is sékelit, sánál vigyázni egyetlen sékelit, illetoleg arról a helység minden és nője benne névjegyzékében. Kat a névjegyzék elsőjéig fog a S tekben engedély.

Azok a sékelit községében tisztlakik, csinálják jegyzéket, mert reszus határozza sékelit ponti Választás, ul, levélben is, kat, ami eddig.

Halálos érte a s

A rakétapisztolóccesantotta a sz Európa körrepül

Lausanne, júli pilótáknak a repülés esélyesség törté időben sűrű pá körrepülés érte tak kellőképp tá klub elnöke, St tákat eresztett repülőtér felett.

Amikor az e töltés eddig me robbantotta a lánkjai fején a bronzsilánkok esetlen kapitán értelmében let megrepedt és Azonnal kórhá kisenvedett.

Bécsi jelentés repülés részve az angol A. S. nek az aspern mulva A. S. B dik pedig az a

A margarint statisztikai híva a margarinpapás emelkedése 1929-ben a margarint márká értékébe ga 90 százaléban állati és anyagból kész törése a németönözte, hogy megfelelati hírszradékoban. A margariponton vanna állítanak elő, tömegének erha a kényszerlenik, áraikat

BESÜLESSÉ
ILÓ ALA. Pár-
 égezték ki Dün-
 geront, akit egy
 sa miatt halála
 kivégzés perocig
 atlan, amit bün-
 Ez a bűntán-
 eghalt a foghá-
 a kivégzés előtti
 t a halálraítél-
 alkossági kísér-
 tüt szurt halán-
 ág azonban nem
 ülésevel vitték a
 evágták a fejét
 anatóig azt kiál-
 pe, ártatlan va-

A sékelakció lezárása El kell készíteni a cionista választók névjegyzékét

Augusztus 15-én végleg lezárul Erdély és Bánát területén az ideai sékelakció. Ennek az akciónak ezuttal ket-
 tős jelentősége van, miután ebben az évben nemcsak országoszi konferencia lesz, hanem világtalálkozó is és így a sékelizetők kétszer is alkalmat kapnak arra, hogy a sékel megváltásával járó választói jogukat gyakorolhassák. Ezzel kapcsolatban az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség ismételt felhívja a helyiosportokat és sékelbiztosokat, mint a különböző cionista frakciókat és különösen az ifjúsági egyesületeket, kövessenek el mindent, hogy az akció beárulásáig minél több zsidót nyerjenek meg sékelizetőknek.

A cionista világszervezet választási szabályzata értelmében a Zsidó Nemzeti Szövetség ezután is felhívja a sékelbiztosokat és helyiosportokat arra, hogy az összes sékelbiztosokról, akik augusztus 15-ig bezárólag megváltják a sékelt, készítsenek pontos névjegyzéket, amely választási névjegyzékül fog szolgálni. A névjegyzék legalább három példányban készítendő el. Az egyik példányt a sékel-elszámolással egyidejűleg be kell küldeni a Szövetség központi irodájához, a másik kettő pedig a választások idején kifüggesztésre kerül majd a választási helyiségben, mindenki által hozzáférhető helyen. Azok a sékelbiztosok, akik a Szövetséghez be-
 küldött névjegyzékben nem szerepelnek, nem vehetnek részt a választásokban, ha van is sékelük. A listák összeállításánál vigyázni kell tehát arra, hogy egyetlen sékelbiztos se maradjon ki belőle, illetőleg arra kell törekedni, hogy a helyiség minden felnőtt zsidó férfia és nője benne legyen a sékelbiztosok névjegyzékében. Utólagos kiigazításokat a névjegyzékben csak szeptember elsejéig fog a Szövetség indokolt esetekben engedélyezni.

Azok a sékelbiztosok is, akiknek községében tiszteletes sékelbiztosok lakik, eszméljék meg a választói névjegyzékét, mert a legutóbbi világtalálkozó határozata szerint az ilyen községek sékelbiztosai, ha az országos Központi Választási Bizottság is hozzájárul, levélben is beküldhetik szavazataikat, ami eddig nem volt megengedve.

Halálos szerencsétlenség érte a svájci aeroklub elnökét

A rakétapisztolya abban a pillanatban loccsantotta szét a fejt, amikor az Európa körrepülés résztvevőinek jelzéseket adott

Lausanne, július 28. A lausannei repülőtérén péntek délelőtti súlyos szerencsétlenség történt. A repülőtérre az esős időben sűrű pára ürte meg és az Európa körrepülés érkező résztvevői nem tudtak kellőképp tájékozódni. A svájci aeroklub elnöke, Strub kapitány ezért rakétákat eresztett fel, hogy jelt adjon a repülőtér felett keringő pilótáknak.

Amikor az egyik rakétát kilötte, a töltés eddig még ismeretlen okból szétrobbantotta a pisztolyt, amelynek szilánkjai fején találtak a kapitányt. A bronzszilánkok és a puskapor a szerencsétlen kapitány balarcát a szorosoros értelmében letették, koponyacsontja is megrepedt és kilocsant az agyveleje. Azonnal kórházba vitték, de utközben kisenvedett.

Bécsi jelentés szerint az Európa körrepülés résztvevői közül péntek délelőtti az angol A. S. Broad érkezett be elsőnek az asperni repülőtérre. Tíz perccel mulva A. S. Buttler szállt le, a harmadik pedig az angol Thoru volt.

A margarinipar fejlődése. A német statisztikai hivatal beszámolója ad közre a margarinipar helyzetéről és a fogyasztás emelkedéséről. A jelentés szerint 1929-ben a margarinipar 490 ezer tonna margarin állított elő, 540 millió márká értékben. A margarin nyersanyaga 90 százalékból növényi, 7 százalékból állati és 3 százalékból pedig műanyagból készül. A margarinipar előretörése a német mezőgazdák arra ösztönözte, hogy arra kérjék a kormányt, hogy megfelelő keverést írjon elő az állati zsiradékok felhasználása érdekében. A margarinipar az állami támogatást keresi, hogy olcsóbb anyagot állítsanak elő, mert a fogyasztók nagy tömegének erre van szüksége és azzal, ha a kényszerkeverési rendelet megjel-
 lenik, áraitak kénytelenek felemelni.

KÖZGAZDASÁG

A királyhoz juttatják panaszukat a kolozsvári iparosok

Cluj-Kolozsvár, július 28. A Kisiparosok Országos Szövetségének kolozsvári fiókjá tegnap délelőtti népes gyűlést tartott Moldovan Antal elnöke alatt. Az értekezleten a kisiparosok legégetőbb bajait, a tőkehiányt, az adóssághoz és a közmunkák hiányát tárgyalták le. A gyűlés előadói: Hegedűs Gyula közművesmester, dr. Blaga Aurel, Deák Ferenc, Petru Baraian timár, Schwartz Márton bádogos és dr. Fabius Stefan magvas előadásai-
 ban rávilágítottak az iparosságot ért sorozatos séremsékre, amelyek komolyan veszélyeztetik az iparosság egzisztenciáját.

A mindvégig érdekes gyűlést vezető Moldovan Antal elnök betérjesztette a határozati javaslatot, amelyben a közmunkák sürgős megkezdését követelik oly módon, hogy azokból a kisiparosoknak is jusson. Az adók tekintetében megállapítja a határozati javaslat, hogy a fiskus emberei kimélet nélkül hajtsák be az adókat és elviszik az iparosok munkaeszközét is és ezáltal egzisztenciájukat tönkre teszik. Követelik, hogy szabadítsák fel a foglaltság alól a munkaeszközöket és létesít-

senek árverési csarnokokat és a lefoglalt tárgyakat értékük 75 százaléká alatti el ne árverezzzék. Követelik az adó késedelmi kamatnak a törvényes alapra való leszállítását, a luxus, a forgalmi és utadó eltörlését, valamint az ideai adók revízióját. A telepadók kérdésében pedig a városi tanácstól követelik, hogy szüntesse meg azt az igazságtalan adónemet, amely kizárólag a kereskedőket és iparosokat sújtja, vagy pedig, ha ez nem lehetséges, úgy aplikálják, hogy ez a teher a város összes polgáira nehezedjék arányos elosztás alapján. A kamatok kérdésénél megállapítja a határozati javaslat, hogy a magas kamatok megölik a kisipart és ebben a Banca Nationala is bűnös, mert 9 és félszázalékos visszleszámitolási kamatlába van akkor, midőn a külföldi jegybankok kamatlába 2 és fél-3 százalék.

A kisiparosok sérelmeiket memorandumba foglalják, amelyet Moldovan Antal elnök, dr. Blaga Aurel és Réthy Károly fognak eljuttatni a királyhoz, Maniu miniszterelnökhez, az ipar- és kereskedelemügyi, valamint a pénzügyminiszterhez.

Ünnepélyes keretek között nyitották meg a kolozsvári árutőzsdét

Cluj-Kolozsvár, július 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). Ma délelőtti II óra körül ment végbe ünnepélyes külsőségek közepette a kolozsvári árutőzsdé hivatalos megnyitása. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara tíz esztendőös harca nyert eredményes befejezést a tőzsdé megnyitásának ünnepélyes aktusával, amely — ha néhány esztendővel ezelőtti jobb gazdasági viszonyok között törté-
 nik, — kétségkívül alkalmas lett volna arra, hogy új érat nyisson meg Kolozsvár és Erdély kereskedelmi életében. Az adott körülmények között a kolozsvári árutőzsdére nem az a szerep vár, hogy lebonyolítója legyen meglévő jelenté-
 keny üzleti forgalomnak, hanem, hogy az üzletkötések koncentrállásával és racionalizálásával adjon impulzust a kriticus következtében legyöngült kereskedelmi életnek. Ezen a téren nagy szerep vár a kolozsvári árutőzsdére, amelynek megfelelő vezetésétől és a kereskedelmi élet faktorainak támogatásától függ, hogy az árutőzsdé nagyobb impulzust és több biztóságot jelentessen Erdély kereskedelmi életében.

A megnyitáson tekintélyes számban vettek részt a kereskedők. Megjelentek ezenkívül a hatóságok, a CFR és Kolozsvár városának képviselői, valamint néhány külföldi konzul. A gyűlést dr. Gherman Laurian, a kolozsvári tőzsdé elnöke nyitotta meg, aki rövid beszédben ismertette a tőzsdé megszületésének történetét. Pascu Valér, a tőzsdé választmányi elnöke hosszú és alapos felkészültségről tanúsított tevő beszédben ismertette azt a szerepet, amelyet a tőzsdék a gazdasági élet vérkeringésében játszanak. Visszapillantást vetett a tőzsdé intézményének keletkezésére, majd néhány amerikai és angol példa-

val illusztrálta a tőzsdék strukturáját, technikai berendezését és a kereskedelmi életben elfoglalt erkölcsi jelentőségét. Ugy Gherman Laurian, mint Pascu, rámutatott Negrutiu mérnöknek a kolozsvári tőzsdé megteremtése körül szerzett érdemeire. Negrutiu meghatót szavakban mondott köszönetet az ünnep léseért, amelyben őt ez alkalommal rész-
 sítették.

Dr. Gherman Laurian közölte, hogy a kolozsvári tőzsdének 128 tagja van, majd Radesiu Joan, a tőzsdé kormánybiztosa üdvözölte a megjelenteket. Tuffli Richard Kolozsvár városa és dr. Mihali Tivadar polgármester nevében üdvözölte a tőzsdét, amelynek működéséhez sok sikert kíván. Tuffli rámutatott azok ra a súlyos nehézségekre, amelyekkel a kereskedelem a kedvezőtlen gazdasági viszonyok miatt megküzdni kénytelen s annak a reményének adott kifejezését, hogy a kolozsvári árutőzsdé működése hozzá fog járulni ezen nehézségek enyhítéséhez. Comsa Jonel szenátor az értéktőzsdé választmányja nevében üdvözölte a megjelenteket, majd Martinovici professzor, a kolozsvári mezőgazdasági akadémia rektora beszélt, aki azt hangsúlyozta, hogy a kereskedelem szervezete-
 lensege folytán a földművesek nem egyszerűen a spekuláció áldozatai lettek. A kolozsvári tőzsdé hozzájárulhat ahhoz, hogy az üzletkötések egységesítésével állandó direktívát adjon a mezőgazdasági termékek árainak. Negrutiu mérnök, a kolozsvári iparkamara, Crisan pedig a többi iparkamárak nevében üdvözölte a tőzsdét. Ezután dr. Gherman Laurian elnök a tőzsdét megnyitottak jelentette ki. A jelenlévők a tőzsdé munkatemei-
 be vonultak, ahol nagy érdeklődés mellett történtek meg az első üzletkötések.

A hatóságok csak akkor adhatnak ki okmányokat, ha a fél igazolja, hogy kifizette adóját

Cluj-Kolozsvár, július 28. Miután az adófronton a legkésőbbesettebb küzdelem ellenére sem sikerült az adókat oly mértékben behajtani a tönkrement polgárságon, hogy azzal odafönt a miniszteri termekben meg volnának elégedve, a pénzügyminisztérium rendeletet bocsátott ki, illetve a kiadott rendelet végrehajtására utasította a pénzügyigazgató ságokat, amely szerint az államkincstár érdekeinek szigorú védelmében a hatóságok, különösen pedig a községi, városi és autonóm törvényhatóságok, ezentul

nyokra, úgy adóbizonlatot nem kell semmiféle közokiratot, bizonyítványt nem adhatnak ki, mindaddig, míg a kérelmező felek a kérvény benyújtásával egyidejűleg nem igazolják, hogy adótartozásukat kifizették.

A rendelet aszerint disztingvál, hogy a felek a városi közhatalóságokhoz mikor adták be kérelmüket. Ha a felek a kérelmet a folyó év első felében adták be, úgy igazolni kell, hogy a globális adónak ez év első hat hónapjára eső részét már kifizették. Ha pedig a kérelem az év második felében adatott be, úgy az egész évre eső globális adó kifizetését kell igazolni.

A rendelet bizonyos kivételeket engedélyez a felek részére. Ha valaki ugyanis anyakönyvi ügyben fordul biztonlatért a városi hatóságokhoz, vagy bírői ügyekben van szüksége igazolványokra, úgy adóbizonlatot nem kell

mellékelni. Hasonlóképpen nem szükséges az adóigazolász szegénységi bizonyítványok iránti kérelmeknél vagy választási ügyekben.

A pénzügyminisztérium hasonló eljárásra utasította a közhatalóságokat abban az esetben is, ha valaki követelésének, vagy járandóságának kiutalása iránt folyamodik a hatóságokhoz.

Nemzetközi cellulozekartell készül. Prágából jelentik: Prágában a napokban tanácskozást tartottak a német, az osztrák és a csehszlovák cellulozegyárak, hogy megkíséreljék a cellulozepiac nemzetközi szabályozását. A tanács közös egyelőre nem jutott túl az érintkezés felvételénél. A megbeszéléseket folytatni fogják és az a cél, hogy az exportáló államok a belföldi piacokat kölcsönösen tiszteletben tartják, az exportra pedig minimális árakat állapítsanak meg, amelynél olcsóbban egyik gyár sem szállíthat.

Jugoszlávia szilvatermése. Belgrádból jelentik: Sabáceról az idén friss szilvát is fognak exportálni. A gyümölcstermés mennyiségileg kielégítő, a minőség azonban nem mindig kifogástalan. Az export már megkezdődött, de még csak kisebb mennyiségek kerülnek kivitelre. Az exportintézet nagy előkészületeket tesz a gyümölcs-kivitel fokozására.

Az orosz szénexport előtérben. Belinből jelentik: Amerika nem engedeli be az orosz szenet. Az utóbbi években mind az orosz szenet az orosz szén mindjában érzé-
 teti versenyét a külföldi piacokon. Bár a jelenlegi export csak 6-700.000 tonna évenként, a verseny fokozódására kell számítani, mert a termelés Oroszországban állandóan emelkedik. Az 1928-29. gazdasági évben az orosz széntermelés már csaknem 40 millió tonnára rugott és a szovjet ezt 75 millió tonnára akarja fokozni. Bár a belföldi fogyasztás is emelkedik, a kivitel számára is egyre nagyobb mennyiség fog rendelkezésre állani. Az orosz exportot nagyon elősegíti, hogy a szovjet igen olcsón adja a szenet, amely Olaszországban tonnánként két angol shillinggel olcsóbb az angol szénnél. Még Amerikában is verseny képes az orosz szén, úgy, hogy az amerikai szénbányák már az orosz szén bevitelének korlátozását kívánják.

Apróhirdetések

Nagy áresés a zsirpiacon
 Az egész országban csakis én szállítom a legfrissebb, nyáron olvasztott
LIBA ZSIRT
 a legolcsóbbban, vasutón és postán, saját bődönömben.
FRIEDMANN SAMU
 Oradea, Cuza Voda 6

KÜLÖNBEJÁRATU
 butorozott szoba lép-
 csházi feljárttal ki-
 adó. Értekezhetni Dan-
 zinger, Strada Saguna
 (Bartha Miklós-u.) 14.
 II. em.

HAGYATÉKI ügy-
 ben kerestetik Csátári
 Ferenc 41 éves reform-
 mátus vallásu molnár
 és géplakatos, nyir-
 apági születési volt
 nyirbátor lakos. Je-
 lentkezési cím: Csátári
 Veronka Nyirbátor.

EGY VILÁGOS su-
 terin helyiség ozonnal
 kiadó, műhelynek, rak-
 tárnak, 2 szoba kony-
 hának átalakítható. —
 Hosszu-utca 19.

ELADÓK minden-
 féle nyomdaberende-
 zések: amerikai gépek,
 gyorsajtkók, üres szek-
 rények, vasasztalok re-
 galisok, három kis
 komplett felszerelt
 nyomda kedvező fi-
 zetési feltétellel. Cím a
 kiadóba

KIADÓ belvárosi kú-
 lönbjártatu földszinti
 szoba üresen és két
 szoba konyha manzard
 lakás. Cím Hegedűs
 Sándor-u. 18. Sámson.

NEINTÁGBE izletes
 tejes ételeket Schwartz
 Ignácné orth. kóser ve-
 getárius éttermében
 kaphat Reg. Ferdinand
 (Wesselényi M.u.) 10.

BUTOROZOTT szoba
 teljesen különbejáratu,
 fürdőszoba használatu
 azonnali kiadó. Str.
 Ger. Berthelot (Ötvös-
 ucca) 25. sz.

SZÖVŐSZÉK, teljes
 felszereléssel, kitűnő
 karban, olcsón eladó.
 Cím a kiadóban.

JÉGSZEKRÉNYEK
 mészárosok és vendéglősök részére is min-
 den méretben. Sörkímérő pultok **KERTÉSZ-
 NÉL** Targu-Mures, telefon 814. Kívánatra ár-
 jegyzék. — Képviselőt Brassó és vidékére:
PAUL TITTES Brasov

**KOS RADIO-AL-
 TEK LE FRAN-**
 Párizsból jelentik
 Párizsban
 ban magán rádió-
 plezett le, melyek
 am megsértésével
 kat közvetítettek
 tulajdonosai ellen
 vádi eljárásait.

**os neuraszténiájá
 a fiatal Jámber
 tanár. Szombati
 tunk Jámber Ist-
 tánctanárnak vá-
 öngyilkosságáról
 agy megdöbbenést
 osság indító oka
 tisztázva. Beva-
 l tanár állító-
 fellépő súlyos neu-
 ta el magától a**

**DEG VAN AR-
 enos Airesből je-
 néhány nap óta
 ójárás van. Bue-
 ok alá süllyedt a
 ivadaviában, Dél-
 umkikötőjében pe-
 mérték. A nagy-
 tében több vasút-
 forgalom.**

**OK A SZEPA-
 N. Münchenből
 sták elleni táma-
 déken, valamint
 rtatódnak. Pfalz-
 ztattak ki, ame-
 lnek meg, akik
 atista mozgalom-
 gyezék a polgár-
 dik és számos ke-
 almazza. Landau-
 agasztottak ki, a
 a szőlítják fel a
 kedők ellen, akik
 árgyaltak. A El-
 partisták Metzben**

**BESÜLESSÉ
 ILÓ ALA.** Pár-
 égezték ki Dün-
 geront, akit egy
 sa miatt halála
 kivégzés perocig
 atlan, amit bün-
 Ez a bűntán-
 eghalt a foghá-
 a kivégzés előtti
 t a halálraítél-
 alkossági kísér-
 tüt szurt halán-
 ág azonban nem
 ülésevel vitték a
 evágták a fejét
 anatóig azt kiál-
 pe, ártatlan va-

